

طراحی مجتمع مسکونی با تکیه بر اثر بخشی عمده فرهنگ بر معماری

www.ketab.ir

نویسنده: آرزو خرم

سرشناسه	: خرم، آرزو، ۱۳۶۸-
عنوان و نام پدیدآور	: طراحی مجتمع مسکونی با تکیه بر اثر بخشی عمده فرهنگ بر معماری/نویسنده آرزو خرم،
مشخصات نشر	: تهران: شاپرک سرخ، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۸ ص.
شابک	: ۲۵۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۳-۷-۲۲۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: مجتمع های مسکونی -- ایران -- طرح و ساختمان -- جنبه های اجتماعی
موضوع	: Social aspects -- Design and construction -- Iran -- Housing development
موضوع	: معماری و جامعه -- ایران
موضوع	: Architecture and society -- Iran
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ط ۲ خ/۱۱۵ NAV
رده بندی دیویی	: ۳۳۶/۳۰۷
شماره ثبت کتابخانه ملی	: ۵۵۶۳۵۰۰

عنوان: طراحی مجتمع مسکونی با تکیه بر اثر بخشی عمده فرهنگ بر معماری

نویسنده: آرزو خرم

نوبت چاپ نخست: زمستان ۱۳۹۷

ناشر: شاپرک سرخ

چاپ و صحافی: شاپرک

طراح جلد: مهدی اسکندری

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۳-۲۲۸-۷

انتشارات شاپرک سرخ

تهران، میدان انقلاب اسلامی، ابتدای خیابان آزادی، کوچه شهید جنتی، پلاک ۲۴ واحد ۱

۶۶۹۳۳۷۴۶-۰۲۱

۲۱۴۴۶۰۰۰-۰۹۱۲

www.shaparac.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	پیشگفتار

فصل اول

تأثیر متقابل فرهنگ و معماری

۱۲	۱-۱- خانه
۱۳	۲-۱- فرهنگ
۱۷	۱-۲-۱- تأثیر متقابل فرهنگ و معماری
۱۹	۲-۲-۱- بحران هویت فرهنگی
	۳-۲-۱- بررسی مبانی فرهنگ (اعتقادات، ارزش‌ها، عادات‌ها و الگوها) در معماری
۲۰	خانه‌های سنتی
	۴-۲-۱- بررسی مبانی فرهنگ (اعتقادات، ارزش‌ها، عادات‌ها و الگوها) در معماری
۳۵	خانه‌های معاصر
۴۵	۳-۱- مقایسه تحولات مسکن در گذشته و امروز
۵۸	جمع بندی

فصل دوم

عوامل غیر معماری تأثیرگذار در طراحی مجتمع‌های مسکونی

۶۲	۱-۲- مقدمه
۶۵	۲-۲- تعریف مجتمع مسکونی

۶۵	۱-۲-۲- تاریخچه مجتمع مسکونی در جهان
۶۶	۲-۲-۲- عوامل غیرمعماری تأثیرگذار در طراحی مجتمع های مسکونی
۷۱	۳-۲- میزان پاسخگویی به حضور گروه های اجتماعی ویژه
۷۲	۱-۳-۲- میزان استفاده مرتب و دائمی شهروندان
۷۲	۲-۳-۲- میزان پاسخگویی به شخصیت افراد
۷۳	۴-۲- میزان به کارگیری حواس مختلف انسان
۷۳	۱-۲-۲- میزان برانگیختن حس کنجکاوی و کاوش در استفاده کنندگان
۷۴	۲-۴-۲- میزان کارایی فضای
۷۴	۳-۴-۲- میزان مشارکت
۷۷	جمع بندی

فصل سوم

تأثیر فرهنگ بر کالبد و طراحی مجتمع های مسکونی

۸۰	۱-۳- مقدمه
۸۳	۲-۳- فرهنگ
۸۴	۱-۲-۳- مفهوم فرهنگ گرایی
۸۷	۲-۲-۳- مفهوم کالبد معماری شهرها
۸۹	۳-۳- نگرش فرهنگی - اجتماعی در معماری و شهر
۹۴	۱-۳-۳- فرهنگ و کالبد معماری شهرها
۹۸	۲-۳-۳- راسکین و ابعاد فرهنگی فضاهای شهری
۱۰۰	۳-۳-۳- موريس و ابعاد فرهنگی فضاهای شهری
۱۰۱	۴-۳-۳- راپاپورت و ابعاد فرهنگی فضاهای شهری

۴-۳- تحلیل معناشناخت فرهنگ بر شهرها..... ۱۰۳

فصل چهارم

راهبردهای طراحی مؤثر در رابطه با همسویی فرهنگ و معماری

۴-۱- مقدمه ۱۰۸

۴-۲- الگو ۱۰۸

۴-۲-۲- زبان فضا ۱۰۹

۴-۲-۳- نماد ۱۱۰

۴-۲-۴- معانی ۱۱۲

۴-۲-۵- زمان ۱۱۳

۴-۲-۶- مذهب ۱۱۳

۴-۲-۷- آداب سکونت و رفتارهای روزمره ۱۱۴

۴-۳- راهبردهای طراحی ۱۱۵

۴-۴- بررسی نمونه موردی ۱۲۵

۴-۵- نتیجه‌گیری ۱۳۲

منابع و مآخذ ۱۳۵

پیشگفتار

بی‌شک خانه مهم‌ترین فضایی است که علاوه بر ایفای نقش مادی و کالبدی تأثیر زیادی بر روح و روان آدمی می‌گذارد. زیرا همه انسان‌ها حداقل چند ساعت از وقت خود را به تجدیدقوای جسمی و روحی در اصلی‌ترین ما من خود یعنی خانه می‌گذرانند. خانه در درجه اول یک‌نهاد است که برای مقاصد بسیار پیچیده‌ای به وجود آمده است و پدیده‌ای فرهنگی به شمار می‌رود و شکل و سازمان آن به شدت تحت تأثیر فرهنگی است که بدان تعلق دارد. درواقع خلق مسکنی منطبق بر نیازهای رفتاری، انتظارات، توقعات و نیازهای کیفی کاربران و به معنای شناخت ویژگی‌های آن‌ها، یعنی «فرهنگ» است. فرهنگ یک ایده، اندیشه، مفهوم و ساختار نظری و همچنین یک ویژگی نام بسیاری از موضوعات، مانند تفکرات انسان، اعتقادات، اعمال و چگونگی انجام آن‌ها هستند. بهیچ‌شی نیست که مابین محیط ساخته‌شده و فرهنگ، پیوندی ناگسستنی برقرار است.

امروزه در کشور ما، عدم توجه به مسئله فرهنگ ساکنین در طراحی مسکن، به‌عنوان یک معضل خودنمایی می‌کند. از آنجایی که فرهنگ سرمنشأ بسیاری از رفتارها است لذا عدم توجه به رفتارهای فرهنگی کاربران در طراحی می‌تواند موجب نقصان در رابطه میان کاربر و محیط کالبدی سکونت‌گاه گردد و در نتیجه احساس تعلق مکانی و آسایش روانی افراد ساکن تأمین نگردد. این مشکل از آنجا ناشی می‌گردد که در حرکت رو به تکامل جوامع بشری، در بسیاری از کشورهای در حال توسعه مانند ایران، تغییرات فرهنگی و کالبدی به‌صورت همگام پیش نرفته‌اند و کالبد و فضای مکانی را یک‌باره دستخوش تغییر کردند.

به‌علاوه با ورود عناصر فرهنگی دیگر کشورها و به‌ویژه کشورهای غربی، فرهنگ معماری جامعه ایرانی دگرگون شد. فرهنگ نوگرایی و تجدیدطلبی، جایگزین فرهنگ اصیل و سنتی ایران شد. این امر منجر به تقلید کورکورانه از بیگانگان گردید و جوهره بنیادین معماری کشور را با چالش‌های فراوانی روبه‌رو کرد. در نتیجه در چند دهه اخیر شاهد فقدان معماری با هویت، ناآگاهی از میراث گذشتگان و توانایی‌های فرهنگ ملی

خود هستیم. از این رو توجه جدی به مسئله فرهنگ در طراحی واحدهای مسکونی ضروری است.

www.ketab.ir